

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

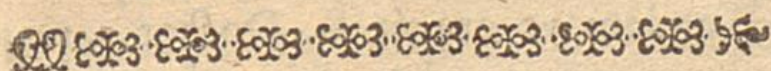
Et In octo Partes ... distincta ...

De Deo Vno, & Trino

Vindalium, 1646

Cap. III. De visione Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38742

CAPVT III.

De visione Dei.

SECTIO I.

De possibilitate visionis Dei, & de lumine ad eam requisito.

CONCLUSIO I.

DEus potest in seipso clarè videri ab intellectu creato, non tamen naturæ viribus.) Prior pars est de fide, potestque probari ex Scriptura Matth. 5. Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. 1. Ioan. 3. Videbimus eum sicuti est, quæ & similia ab Ecclesia, & Patribus intelliguntur de visione clara, qua Deus videtur in se, non autem in obiecto aliquo prius cognito.

„ Deinde ab actu ad potentiam valet consequentia; at de fide est, beatos de facto clarè Deum videre, vt in se est, neque talem visionem differri vsque ad diem iudicij, vt definitum est à Concilio Florentino, decreto de Purgatorio, & à Benedicto XI, in Extrauag. Benedictus Deus, à recentioribus relata.

„ Tandem vt arguit S. Doctor 1. p. quæst. 12. art. 1. cùm vltima hominis beatitudo in altissima eius operatione, quæ est operatio intellectus, consistat; si intellectus creatus Deum videre nequit, vel ille nunquam beatitudinem obtinebit, vel in alio quam in Deo eius beatitudo consistit; quod à fide alienum est, quia perfectio vltima creaturæ consistit in coniunctione ad suum principium.

Addunt nonnulli varias rationes ex solo lumine naturæ sumptas, quibus idē demonstrari purant, sed frustra: nam lumen naturale non potest aliquid demonstrare, nisi ex causis aut effectibus naturalibus: visio autem Dei cùm sit ordinis supernaturalis, non habet causas vel effectus naturales, per quos illius possibilitas demonstrari possit.

„ Dices, non cognoscimus naturaliter, quamlibet potentiam, saltem eleuatam, posse attingere suum obiectum; Deumque; cùm sit ens, contineri sub obiecto intellectus? Respondeo non satis constare, ex solo naturæ lumine, vtrum ens in genere, prout complectitur naturale, & supernaturale, sit obiectum intellectus creati. Neque, etsi hoc detur, inde colligi, stando præcisè in lumine naturali, Deum posse ab intellectu crea-

to perfectè, & quidditatiuè, vt in se est, cognosci: quia dici poterit, minorem cognitionem sufficere.

Posterior etiam pars est de fide, vt statutum est in Concilio Viennensi sub Clem. V. contra Begardos & Beguinas. Probatum autem 1. quia homo non potest naturaliter assequi media necessaria ad obtinendam visionem Dei, vt suppono ex alijs dicendis, ergo multo minus sibi relictus ipsam Dei visionem assequi poterit. 2. quia modus cognoscendi sequitur modum essendi, cum cognitio fiat secundum quod cognitum est in cognoscente, & cognitum sit in cognoscente, secundum modum cognoscentis, vt arguit S. Thomas art. 4. atqui esse Dei est altioris ordinis quam esse creaturarum intellectualium, ergo hæc non possunt Deum naturaliter videre, vt in se est.

„ Dices, si hæc ratio valeret, non posset Angelus inferior naturaliter videre superiorem, vt in se est; cum non habeat tam perfectum essendi modum. Respondeo id non sequi, quia Angelus inferior cum superiori conuenit, in ratione quadam essendi eiusdem ordinis quatenus vterque est substantia creata intellectualis, immaterialis, participans
de Deo. D

eandem compositionem metaphysicam,
&c.

Nota 1. Chrysostomum quando interdum ait deum à nulla creatura videri posse, loqui de cognitione comprehensiva, qualem sibi arrogabant Anomæi, contra quos disputat. 2. ex eo quòd deus est obiectum nostri intellectus, non sequi nos posse naturaliter deum videre; quia deus clarè visus est tantum obiectum nostri intellectus, vt eleuati per auxilium supernaturale.

CONCLUSIO II. Beati de facto vident deum per lumen gloriæ) Est de fide sub iis terminis, vt constat ex Clementina, ad nostrum, de hæreticis, vbi damnantur Begardi & Beguinæ quòd dicerent, animam non indigere lumine gloriæ ipsam eleuante ad videndum deum. Per lumen autem gloriæ communiter intelligitur qualitas aliqua supernaturalis & habitualis, qua intellectus creatus roboratur, & eleuatur vt essentiam diuinam clarè & intuitiue videat. Congruum enim est vt creatura eleuetur per habitum quendam supernaturalem ad visionem Dei, vt nimirum talis actus fiat connaturali modo, nempe à principio intrinseco & proportionato.

Vnde refelluntur qui putant, prædictam definitionem intelligi, siue de lumine increato intellectus diuini, siue de lumine aliquo actuali, siue de specie intelligibili diuinæ essentiæ: non enim potest intellectus creatus formaliter intelligere per ipsum lumen diuinum, & ad visionem permanentem requiritur lumen permanens, idque distinctum à specie impressa diuinæ essentiæ: tum quia hæc de facto non datur in beatis; tum quia quamuis daretur, necessarium esset lumen distinctum ex parte potentiæ.

Refelluntur etiam qui dicunt, lumen gloriæ deseruire ad solum ornatum potentiæ, vel tantum ut obiecto clarè proposito, possit intellectus propriis viribus in illud tendere: siquidem potentia naturalis est minus improporcionata, ut assurgat ad claram Dei visionem, nisi ad hoc eleuetur & iuuetur per principium aliquod eiusdem ordinis.

Nota, quòd cum essentia diuina sit intimè præsens intellectui beatorum, frustra in eodem poneretur species illius impressa; at lumen gloriæ se tenet ex parte intellectus, cumque eleuat ad visionem Dei, modo connaturali & proportionato eliciendam: quare illius defectus non ita congruè suppleri potest.

CONCLUSIO III. De potentia absoluta, Beati possunt Deum videre, sine lumine gloriæ.) Est communis extra Scholam Thomistarum, probaturque hac ratione. Nam adeò certum est Deum posse per se supplere quemcumque influxum effectiuū causæ secundæ, dummodo non sit vitalis, vt S. Thomas 1. p. q. 105. art. 2. dicat oppositum esse erroneum: atqui influxus luminis gloriæ non est vitalis, cùm non sit à principio vitæ intrinseco, sed potius à principio quodam extrinsecus adueniente: ergo poterit Deus per seipsum talem influxum supplere.

Confirmatur, nam Deus continet totam perfectionem & vim agendi luminis gloriæ, & aliunde non minùs coniunctus est intellectui, quam lumen ipsum ei inhærens; quidni ergo poterit speciali concursu illius defectū supplere, sicut & supplet defectum speciei intelligibilis.

Nota eleuationē prædictam non consistere in nuda præsentia Dei, Deus enim intimè præsens est rebus omnibus, cùm tamē nō omnes eleuētur ad actus supernaturales; sed in peculiari assistētia, qua Deus paratus esset concurrere cum intellectu ad visionem beatificam, ex hy-

DE DEO. CAP. III. 77
pothesi quò defectum luminis supple-
re vellet.

SECTIO II.

*An possit errari intellectus cui lu-
men gloria connaturale sit.*

CONCLUSIO VNICA.

Nullus potest creari intellectus cui
lumen gloriae sit naturale.) Pro-
batur 1 quia sequeretur creaturam, cui
talis intellectus conueniret, naturaliter
videre Deum clarè intuitiue, atque adeo
naturaliter esse beatam, & impeccabi-
lem, Deumque non posse sine violentia
illi denegare visionem suæ essentiaë; quæ
& similia non satis cohærere videntur
cum Scriptura, & Patribus docentibus
Deum esse inuisibile respectu creaturæ
cum solum esse impeccabilem, creatu-
ras verò omnes, quia sunt ex nihilo,
peccare posse, & nō posse obtinere bea-
titudinem nisi ex dono dei, aliāque id
genus quæ planè videntur intelligenda,
etiam de creaturis possibilibus: præ-
fertim cū hoc spectet ad maiorem dei
perfectionem & eminentiam supra om-
nia creabilia.

Probatur 2. Nam si lumen gloriæ alicui substantiæ esset connaturale, talis substantia deberet esse supernaturalis, quod repugnat: tum quia supernaturale dicitur quod est supra exigentiam naturæ, qua ratione gratia, & lumen gloriæ dicuntur habitus supernaturales: Unde id non potest dici supernaturale, quod est omnino absolutum, & prædicto respectu caret, qualis est quælibet substantia completa, siue creata, siue creabilis; tum quia explicari non potest, quo titulo aliqua substantia possit dici supernaturalis, nisi enim ei tribuatur perfectiones diuinæ, centè quantumuis perfecta fingatur, ea variis defectibus subiacebit; cumque deus possit creare alios, & alios Angelos in infinitum perfectiores, tandem deueniendum erit ad aliquem Angelum qui eiusmodi substantiæ perfectionem adæquet, etsi nequeat dari Angelus qui sit ordinis supernaturalis.

„ Dices 1. si supernaturalitas potest reperiri in genere minus perfecto, nempe in actione, & qualitate; cur non & in substantia, quæ est genus perfectius? Nonne unio humanitatis cum Verbo, est supernaturalis, simulque substantialis? Respondeo rationem discriminis

inter substantiam, & accidentia, quoad supernaturalitatem, iam ante assignatam esse. Neque mirum videri debet, quod non omne quod competit generi minus perfecto, conueniat perfectiori; alias dicendum esset, proprietates omnes quantitatis, qualitatis, aliorumque accidentium competere substantiæ, quod absurdum est. Sicut autem non repugnat qualitas supernaturalis, ita nec substantialis modus supernaturalis: quia sicut illa, ita & iste potest superuenire substantiæ creatæ, & esse supra exigentiam illius; qua ratione unio ad Verbum, erat supra conditionem naturæ humanæ. At non est eadem ratio de substantia perfecta, & ad se existente, ut dictum est.

„ Dices 2. si substantia supernaturalis non est possibilis, hoc est, vel quia est substantia, vel quia est creatæ; non primum, quia aliàs substantia diuina non esset supernaturalis; non secundum, quia sic nulla qualitas creata esset supernaturalis. Respondeo repugnare substantiæ, ut substantia est, esse supernaturalem, cum supernaturale dicat intrinsecè respectum aliquem, qui substantiæ competere nequit. Vnde nec ipsa Dei substantia est propriè supernaturalis; quamuis talis dicatur,

quia infinitè superat omnem substantiam creatam, & creabilem.

SECTIO III.

An possit Dari & de facto detur species aliqua impressa Dei.

CONCLUSIO I.

Non repugnat de potentia absoluta dari speciem aliquam impressam Dei.) Est communis contra Thomistas, probaturque hac ratione, quia datur in beatis species expressa Dei, ergo & impressa dari potest. Antecedens ostenditur, quia cuiuslibet intellectionis terminus intrinsecus est verbum mentis, seu species expressa rei intellectæ; ac visio Dei est vera intellectio: sequela patet, quia si repugnat dari speciem impressam Dei, hoc est maximè quia repugnat dari finitam aliquam, & perfectã similitudinem essentiæ Dei infinitæ. At hæc ratio nullius est momenti, siquidem species expressa melius obiectum representat, cum sit formalis expressio & veluti imago illius, quam impressa, quæ

tantum est quædam qualitas, tribuens intellectui vim effingendi prædictam similitudinem obiecti.

„ Dicunt aliqui, parem esse rationem utrobique : quare in beatis negant tam speciem expressam, quàm impressam. Sed frustra, nam communi Philosophorum sensu, intellectio nihil est aliud quàm actualis quædam assimilatio inter intellectum & rem intellectam; quæ nõ sit secundum esse reale, ut constat, intellectus enim non fit reipsa lapis, dum concipit lapidem: sed per expressionem rei intellectæ, quæ nihil aliud est quàm verbum mentis, seu species expressa, de qua loquimur: & propter quam Aristoteles interdum ait, intellectum in actu esse rem ipsam quæ intelligitur. Itaque cum visio beatifica sit vera intellectio, negari non potest, quin per illam species expressa producat. Eo vel maxime, quia eiusmodi species est terminus intrinsecus intellectiois, sicut calor calefactionis : quare sicut repugnat reperiri calefactionem, sine calore, ita intellectioem sine verbo mentis seu specie expressa.

Nota 1. quòd etsi Filius & Spiritus sanctus nullum producant Verbum, non sequitur esse aliquam intellectioem

sine verbo mentis: quia eorum intellectio eadem est cum intellectione Patris, quæ non est sine Verbo.

Nota 2. repugnare quidem, quòd Deus à forma aliqua creata accipiat vim illã intrinsecam & substantialem quam habet, concurrenti ad sui visionem instar speciei; nihil tamen obesse, quominus possit Deus producere speciem aliquam impressam, per quam habet intelligibilitatem quandam extrinsecam. & accidentariam.

CONCLUSIO II. Non datur de facto in beatis species aliqua impressa Dei, sed ipsa diuina essentia se habet instar speciei impressæ quoad visionem beatificam. Ratio est, quia non requiritur species impressa quãdo obiectũ est per se presens intellectui, & non minus est immateriale quàm ipsa species: Deus autẽ est per se præsentissimus intellectui beatorũ, & immaterialissimus, ergo nulla species impressa concurrat de facto ad visionẽ Dei, sed essentia diuina se habet instar speciei, seipsã immediatè representando intellectui beatorum.

Nota 1. Visionem beatificam vt est à Deo, posse dupliciter considerari 1. vt est ab illo specialiter concurrente per modum obiecti. 2. vt etiam est ab illo con-

currente per modum causæ primæ & vniuersalis: ac priori modo esse necessariam, quia essentia diuina etiam, vt ratione antecedit liberum decretū Dei, potest, gerere vices speciei, seipsam immediate repræsentiando intellectui, cui intimè coniuncta est: posteriori autem adeoque simpliciter esse liberam, cum possit Deus denegare generalem concursum, ad eam planè necessarium. Quare ad saluandam libertatem visionis beatificæ, ex parte Dei, non opus est recurrere ad speciem aliquam expressam, liberè à Deo productam.

Nota 2. quòd etsi relatio diuina per se loquendo, habeat vim seipsam repræsentiandi intellectui creato sine vlla specie media: impossibile tamen est quod intellectus creatus eam actu videat, nisi Deus per concursum generalem liberè exhibitum: adeoque tota Trinitas ad talem visionem concurrat. Vnde præmissa conclusione nihil sequitur, contra vulgatum illud, Opera Trinitatis ad extra sunt indiuisa.

„ Nota 3. etsi vt visio beatifica fiat modo connaturali, requiratur lumen gloriæ, non tamen speciem impressam ad hoc necessariam esse: quia cum obiectū visionis non sit ratio agendi ipsius po-

—
 - tentiæ, sed potius comprincipium illius, ad eandem operationem tendens, satis est quod secundum se, sit coniunctum potentiæ, & ab ea indistans. Nec refert, quod obiecta corpora non videantur, nisi per species; hoc enim est per accidens, eò quòd non possunt per se vniri potentiæ visuæ.

SECTIO IV.

Quid de facto Beati videant & videre possint in Deo.

CONCLUSIO I.

Possunt Beati formaliter vi visionis videre in ipso aliquas creaturas, non tamen omnia possibilis. Prior pars probatur 1. ex August. qui II. de Ciuit. Dei cap. 7. & 29. duplicem agnoscit in sanctis Angelis creaturarum cognitionem, aliam matutinam seu in Verbo, aliam vespertinam, seu extra Verbum per proprias rerum species. 2. ratione, nam essentia diuina ex se est representatiua creaturarum, vt ex eo manifestum est, quod Deus in seipso videt creaturas ex infrà dicendis, quidni ergo poterit ad eò intendi lumen beatificum, vt vi

illius beatus cognoscat in Deo creaturas aliquas ?

Posterior pars suadetur, nam solus ille intellectus qui causam comprehendit, potest in ea cognoscere omnes illius effectus, hoc enim est totam virtutem causæ cognoscere, adeoque eam comprehendere: at nullus intellectus creatus potest Deum comprehendere ex dicendis capite sequenti, ergo neque potest in illo omnia possibilia videre.

„ Dices, ex cognitione omnium possibilibus, non bene colligi intensiuam Dei comprehensionem, sed tantum extensiuam, quam non est certum, intellectui creato esse impossibilem. Respondeo intensiuam etiam colligi, quia etsi ex cognitione omnium effectuum in se ipsis, cognoscitur virtus causæ extensiuæ dumtaxat, ex cognitione tamen omnium effectuum in causa rectè deducitur à posteriori, comprehensio intensiuæ ipsius causæ. Cum eo modo non cognoscantur alij, & alij effectus, nisi quia causa magis, ac magis in se penetratur; ac proinde tota virtus causæ perfectè penetranda sit, ut per illam cognoscatur, quidquid ab ea oriri potest.

Nota 1. illud videri confusè, quòd videtur in alio ut in imagine vel tãquam

in causa, in qua perfecte non continentur; at creaturæ omnes in Deo continentur perfecte, usque ad ultimas differentias indiuiduales, non autem in causis secundis à quibus dependent.

Nota 2. etiam maius sit videre Deum, quam videre omnia possibilem extra Deum, minus tamen esse videre Deum solum, quam simul videre Deum & in eo creaturas aliquas: hoc enim posterius non fit, nisi magis penetrando diuinam essentiam.

Ex dictis collige, tam exigua esse posse Dei visionem, ut nulla creatura particularis distinctè in eo videatur: cum necesse non sit omnes videri, nec sit ratio, cur magis vna possit occultari, quam alia. Probabile tamen est, quemlibet beatum cognoscere creaturas aliquas possibilem, plures aut pauciores iuxta gradum beatitudinis quem quisque possidet: cum hoc valde congruum videatur statui beatifico, & ad maiorem illius perfectionem spectet.

CONCLUSIO II. Non repugnat res omnes futuras videri à beatis in essentia Dei, quamuis non sit necesse ut omnes videantur.) Prima pars probatur, tum quia nulla afferri potest causa repugnantia, tum quia omnes Theolo-

gi cōmuniter docent cum S. Thoma 3. p. q. 10. animam Christi videre in Verbo omnia quæ Deus nouit sciētia visionis.

Secunda pars ostenditur, tum quia Theologi cognitionem omnium futurorum soli animæ Christi inter creaturas tribuunt, tum quia ex communi eorum doctrina Angeli inferiores à superioribus illuminantur, tum quia varias assignant regulas quibus dignoscatur quidnam ex rebus creatis Beati in Verbo videant, aut non videant.

Quæres quasnam ex rebus creatis Beati de facto videant in Deo. Respondeo 1. eos videre species omnes, & genera rerum creatarum, totumque ordinem vniuersi ex S. Thom. 1. p. q. 12. art. 8. ad 4. Item mysteria gratiæ quæ hic Deo obscure reuelante crediderunt, vt ex 2. 2. q. 1. art. 5. colligi potest. 3. quæ pertinent ad eorū statum vt sumitur ex 3. p. q. 10 art. 2. Quorū ratio est, quia æquum videtur vt in beatitudine omne desiderium honestum expleatur.

Nota 1. visionem beatificam esse omnino inuariabilem, sicut & merita propter quæ datur, & lumen per quod elicitur: vnde beati ab instanti beatitudinis vident quidquid vnquam vi illius visuri sunt; quod si successu temporis

aliqua cognoscunt quæ prius non nouerant, ea cognitio fit per reuelationes particulares extra visionem beatificam.

„ Hinc autem intelligis, cur dicat S. Thomas 1. p. quæst. 10. art. 5. ad 1. creaturas spirituales, quantum ad visionem gloriæ, participare æternitatem: quia nimirum, ut sic, sunt prorsus immutabiles.

„ Dices, essentia diuina est speculum voluntarium: ergo potest modo vnâ, modo aliam creaturam repræsentare. Respondeo, id quidem posse absolutè, sed non per eandem visionem: quia effectus formalis ita est commensuratus suæ formæ, ut quamdiu hæc in subiecto manet, totalis & adæquatus illius effectus impediri nequeat. Quare eo ipso quòd ille augetur, aut minuitur, necesse est variationem aliquam in ipsa forma intercedere.

Nota 2.. rationem quare vnus beatus cum tanto lumine videat, verbi causa has decem creaturas, & non alias decem, proximè sumendam esse, vel ex ratione indiuiduali talis luminis, vel potius ex determinato Dei influxu, remotè verò ex eo quòd res quæ videntur, spectant ad statum beati, non aliæ.

CONCLUSIO II. Beati vident

de facto quidquid est formaliter in Deo, neque de potentia absoluta Deum aliter videre possunt.) Prior pars probatur, tum ex verbis illis 1. Ioan. 3. Videbimus eum sicuti est: tum ex Concilio Florentino in litteris vnionis vbi id definitum fuit: tum ratione, nam visio beatifica, omnium consensu est clara & distincta Dei notitia, qualis non esset, si non videretur quicquid est formaliter in Deo. Deus etiã non esset simplicissimus, si eo modo non videretur. Vnde colligi potest videri in Deo ea attributa quæ dicunt quendam respectum rationis ad creaturas, secundum intrinsecam & absolutam perfectionem quam habent, etsi non videantur distinctè omnia obiecta ad quæ terminantur, sed tantùm in cõfuso.

Posterior pars suadetur, nam essentia diuina est vna entitas simplicissima cum attributis, & cum tribus personis; ergo illa clarè videri nequit, quia reliqua videantur. Confirmatur, nam attributa sunt de conceptu quidditatiuo diuinæ essentia, relationes verò vel sunt de intrinseco illius conceptu, vel ab ea essentialiter postulantur, tanquam sibi perfectè identificata; at nihil potest clarè vt in se est videri, quin videatur id quod est de ipsius essentia, aut cum

quo essentialiter identificatur.

„ Dices, rationem istam non concludere, quia potest videri color, ut in se est, etsi non videatur ratio qualitatis, dependentiæ à Deo, & similia quæ cum eo identificantur. Poterit ergo diuina essentia, ut in se est, videri, etsi attributa non videantur. Respondeo negando consequentiam, & ratio discriminis est, quia colorem ab oculo corporeo videri, ut in se est, nihil est aliud quam, eum videri ut visibilis est: non est autem visibilis in ratione qualitatis, &c. At verò rem aliquam ab intellectu videri, ut in se est, idem est ac eam cognosci, quatenus intelligibilis est: essentia autem diuina est intelligibilis, non modo secundum rationem essentiæ, sed etiam secundum rationes attributales. Quare potest oculus corporeus videre coloré, ut in se est, etsi non cognoscat in illo rationem qualitatis, vel dependentiæ à Deo: nisi tamen attributa cognoscantur, dici nequit, essentiam diuinam cognosci, ut in se est.

Nota 1. quod communicabilitas ad intra est proprietas naturæ, non paternitatis, cum hæc repugnet Filio, non illa. At communicabilitas ad extra in ordine ad visionem, seu intelligibilitas, cum sequatur ens, est proprietas totius

DE DEO. CAP. III. 91
entis diuini: quare si videtur essentia,
nulla ratio est cur visio ad eam solam
terminari debeat.

Nota 2. vnionem hypostaticam respi-
cere personam verbi vt subsistentem,
quare cum Verbum habeat subsistentiã
realiter distinctam à subsistentiis alia-
rum personarum, non est necesse quod
omnes simul incarnentur; at visio beati-
fica fertur in Deum prout est intelli-
gibilis, quod habet secundum omnes per-
fectiones suas, tam absolutas quàm re-
latiuas; quare non est ratio cur vna pos-
sit videri sine alia.

„ Nota 3. essentiam diuinam vno mo-
do esse speculum necessarium, alio libe-
rum. Dicitur speculum necessarium,
quatenus suam essentiam ostendens, non
potest occultare attributa essentialia, aut
relationes personales, Liberum verò,
quatenus ex futuris contingentibus, po-
test hæc, vel illa beatis manifestare, vt
libuerit.

SECTIO V.

*De Incomprehensibilitate Dei, &
Ineffabilitate eius.*

CONCLUSIO I.

ET si Deus aliquatenus à beatis com-
prehendatur, propriè tamen est in

comprehensibilis.) Prima pars probatur, nam comprehendere latè spectatum opponitur insecutioni; ita vt qui iam attingit aliquid quod antea insequabatur, dicatur illud comprehendere: at beati méte tenent Deū quem in via insequuti sunt: ergo eo sensu eum comprehendunt, vnde & vulgò comprehensores dicuntur.

Item iuxta August. epist. 112. illud comprehenditur quod ita videtur, vt nihil illius lateat videntem: at nihil Dei latet beatos, cum videant omnes illius perfectiones intrinsecas, siue absolutas, siue respectiuas; ergo eatenus Deū comprehendunt.

„ Secūda pars suadetur tum ex Script. quæ docet Ierem. 32. Deum esse incomprehensibilem cogitatu, quod intellige passiuè seu respectu cogitationis in alio existentis, Deus enim non sibi est incomprehensibilis: tum ex capite si firmiter, vbi idem statuitur: tum ratione S. Thomæ 1. p. q. 12. art. 7. quæ hoc modo proponi potest. Tunc res aliqua propriè ab intellectu dicitur comprehendendi, quando tam perfecte cognoscitur, quantum ex parte sua cognoscibilis est, licet adhuc per cognitionem ex se perfectiorem cognosci possit: sic enim

intellectus ita intimè eam peruadit & penetrat, vt sit adæquatio inter cognitionem & obiectum cognoscibile, secundum totam cognoscibilitatem quã habet: quod proinde omni ex parte veluti concluditur & comprehenditur: vnde qui nouit propositionem demonstrabilem, per medium tantum probabile, illam propriè non comprehendit, vt monet S. Doctor supra ad 2. quia licet cognoscat quidquid est in illa propositione; nimirum subiectum, prædicatum, & copulam, non tamen eam cognoscit, eo modo perfectissimo, quo ipsa petit cognosci ex natura sua; videlicet per medium demonstratiuum. Atqui nullus intellectus creatus potest Deum, tam perfectè cognoscere quantum ex se cognoscibilis est; quia res quælibet ita se habet ad cognoscibilitatem, seu intelligibilitatem, sicut ad entitatem: Deus autem habet entitatem essentialiter infinitam ex supradictis, ergo & infinitam intelligibilitatem, cui proinde nulla vis intelligendi creata, vtpote essentialiter finita, æquari potest.

CONCLUSIO II. Etsi Deus pleraque nomina propria habeat, propriè tamen est ineffabilis, & innominabilis respectu nostri, quatenus nullum

nomen possumus illi imponere quod ipsius quidditatem perfectè repræsentet.) Prior pars ostenditur, nam quædam perfectiones, nempe simpliciter simplices sunt in Deo propriè; ergo & nomina tales perfectiones significantia ei propriè competunt, quod intellige rem ipsam spectando per nomina significatam, non autem modum significandi, qui varias imperfectiones inuoluit, ut postea dicemus.

Intellige etiam Deum habere nomina propria, quatenus proprium opponitur non tantum metaphorico, sed etiam communi: ita ut quædam sint nomina ipsi soli competentia, qualia sunt nomina Deus, Qui est, Iehoua, de quorum significatione agit S. Thomas 1. p. q. 11. variis articulis.

„ Hic solum nota, ex art. 11. nomen, Qui est, triplici de causa esse maximè proprium nomen Dei 1. propter eius significationem, vnumquodque enim denominatur à sua forma; at nomen, Qui est, significat ipsum esse, quod soli Deo conuenit per essentiam. 2. propter eius vniuersalitatem; nullum enim essendi modum determinat, sicut alia nomina, sed generatim omnes complectitur, & significat ipsum pelagus infinitum diui-

næ substantiæ. 3. propter eius confignificationem, significat enim, esse in præfenti, quod maxime propriè de Deo dicitur; quia eius esse non nouit præteritum, vel futurum, vt docet Augustinus 5. Trinit. 2.

Posterior pars probatur. 1. ex Script. Nam Paulus ad Eph. 1. ait Deum esse super omne nomen quod nominatur, siue in hoc sæculo, siue in futuro. Item ex Patribus qui vno ore ineffabilitatem Dei inculcant, passimque celebrant dictum illud Platonis, Deum intelligere difficile est, loqui autem impossibile: vnde in Concil. Later. sub Innoc. III. statutum est Deum esse ineffabilem, vt refertur in cap. firmiter.

Tandem accedit ratio, quia cùm res nominemus prout illas concipimus, nequeamus autem Deum in hac vita concipere, vt in se est, sequitur non posse à nobis excogitari aliquod nomen, quod illius quidditatem & essentiam, prout in se est exprimat, vt concludit S. Thomas eiusdem quæst. art. 2. cò vel maxime quod nullum nomen Deo à nobis imponi potest; quod non includat imperfectionem aliquam in modo significandi, nam verbi causa, nomen, Deus, significat per modum compositi substantialis ex natura, &

supposito: nomen bonus, sapiens, iustus, &c. per modum compositi ex subiecto, & accidenti; nomen verò bonitas, sapientia, iustitia, per modum entis incompleti.

SECTIO. VI.

De inaequalitate visionis.

CONCLUSIO I.

INter visiones beatorum nulla est inaequalitas specifica, non tamen omnes beati sunt aequales in perfectione beatitudinis essentialis.) Prima pars probatur contra Maiorem, tum quia gloria respōdet gratiæ, at hæc est eiusdem speciei, in omnibus beatis, ergo & illa: tum quia tunc actus sunt eiusdem speciei, quando concurrunt principia eiusdem speciei, idemque modus tendendi in obiectum primum, quod hic contingit; cum omnes beati eleuentur ad visionem beatificam per lumen eiusdem rationis, tendantque ad videndum Deum clarè ut in se est; tum denique quia quantumuis visio aliqua
creata

creata perfecta sit, potest alia longè inferior adeò intendi. vt ad eius, perfectionem pertingat, quod tamen fieri nõ posset si distinguerentur specie.

Vnde intelligis non tantum visiones hominum beatorum esse eiusdem speciei inter se, sed etiam collatas cum visionibus Angelorum. Siquidem non obstante differentia specifica, quæ ex communiore sententia reperitur inter intellectum humanum & Angelicum, vterque per lumen gloriæ, eodem modo eleuatur ad videndum Deum vt in se est; & præterea fieri potest vt homo æquè perfectè videat Deum ac Angelus, imò perfectiùs, vt constat de facto in Christo, atque etiam in beata Virgine, quæ exaltata est super choros Angelorum ad cœlestia regna.

„ Dices; quod visiones beatificæ ferantur in Deum, vt in se est, id non sufficit, vt omnes sint eiusdem speciei; quia aliàs sequeretur, ipsam visionem increatam, qua Deus seipsum, vt in se est, contemplatur, esse eiusdem speciei cum nostra. Respondeo negando id sequi, quia visiones beatorum tendunt ad videndum Deum, vt in se est, modo essentialiter finiro, & non comprehensiuo: at Deus seipsum videt, modo essentiali-

de Deo. E

ter infinito, & comprehensiuo; qui duo modi plusquam specie differunt.

Secunda pars certa est ex fide, & probatur 1. ex verbis illis Ioan. 14. In domo Patris mei mansiones multæ sunt quæ cõmuniter à Patribus intelliguntur de inæquali participatione gloriæ, vt & illa 1. Corinth. 13. Sicut stella differt à stella in claritate, sic erit resurrectio mortuorum 2. ex Concil. Florentino in litteris vnionis vbi id definitum fuit 3. ratione, nam in sanctis sunt merita valde inæqualia, vt perspicuum est, ergo & gloria inæqualis iuxta illud Apost. 1. Corinth. 13. vnusquisque mercedem propriam accipiet secundum suum laborem.

„ Dices 1. cum Iouiniano, omnibus etsi inæqualiter in vinea laborantibus, redditam esse, Matth. 20. æqualem mercedem, nempe singulis vnum denarium, per quem intelligitur beatitudo. Respondeo ex S. Thoma 1. 2. quæst. 5. art. 2. ad 1. per denarium intelligi beatitudinem obiectiuam quæ vna est omnium; non formalem, in qua inæqualitas contingit.

„ Dices 2. beatitudo est summum bonum cuiusque beati; at non potest aliquid esse maius summo bono ergo re-

pugnat quòd vnus sit beator alio. Respondeo, beatitudinem formalem non tam esse summum bonum, quàm participationem summi boni; qua non repugnat aliquid dari maius, vel intensius.

CONCLUSIO II. Visio beatifica omnino commensuratur cum lumine gloriæ, ita vt duo habentes æquale lumen æqualiter Deum videant, etsi quoad intellectum sint inæquales.) Probatur 1. à posteriori, quia si visio Dei non commensuraretur cum solo lumine gloriæ, sequeretur eam non tribui iuxta proportionem meritorum, quod fidei repugnat: sequela ostenditur, quia si duo quoad intellectum inæquales habeant merita æqualia, vterque recipiet æquale lumen: vnde si cum æquali lumine potest intellectus perfectior melius Deum videre, qui perfectiorem habet intellectum erit beator, etsi non habeat maius lumen, aut maiora merita.

Probatur 2. à priori, nam intellectus creatus quantumuis perfectus, nihil ex se potest ad visionem beatificam sine lumine gloriæ; quare quod magis aut minus Deum videat, hoc non potest oriri nisi ex maiori vel minori lumine gloriæ: sequela patet, quia vt se habet

simpliciter ad simpliciter, ita magis, ad magis, ut inquit Philosophi. Confirmatur, nam tota visio Dei est supernaturalis, quod falsum esset, si pars tantum illius aliqua responderet lumini gloriæ, alia verò perfectioni naturali ipsius intellectus.

„ Nota 1. quantitatem actionis sumi à quantitate causæ totalis & completæ, quando vtraque causa ex se aliquid potest ad effectum; non autem si vna nihil possit, nisi quatenus eleuatur ab alia. Vnde cum intellectus creatus nullo modo possit Deum videre, sine lumine gloriæ, sequitur quantitatem, seu perfectionem visionis beatificæ non esse desumendam, à nobiliori intellectu, sed à maiori lumine.

„ Nota 2. non mirum esse quòd visus acutior melius videat colorem, cum æquali lumine, siquidem lumen corporeum non se tenet ex parte potentia, sed ex parte obiecti. At vero lumen gloriæ se tenet ex parte potentia, eamque eleuat ad actum superantem vim eius naturalem: quare nequit illa agere, nisi iuxta proportionem talis eleuationis.